

Aleg. 199.

S p r a w o z d a n i e

komisji przemysłowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego odnoszącego się do załatwienia uchwał sejmowych w sprawie opodatkowania towarzystw zarobkowych i przemysłu domowego.

Wysoki Sejmie!

Ze sprawozdania przedłożonego przez Wydział krajowy wypływa aż nadto wyraźnie, że zastosowanie ustaw z lat 1880 i 1885 (dziennik ustaw państwowych Nr. 151 i 43) udzielających pewne ulgi podatkowe towarzystwom zarobkowym pozostawia jeszcze wiele do życzenia, a to mianowicie z dwóch przyczyn. Najsamprzód z powodu nader ciasnej interpretacji przepisu ustawy, podług którego wszelkie interesa z nieczłonkami wykluczają towarzystwa z rzędu tych, które są uprawnione do ulg podatkowych. Interpretacya ta jest tak ciasną, że towarzystwo, które podejmuje się bezpłatnie zastępstwa Banku krajowego narażone jest na utratę tych ulg. Szczegóły podane w sprawozdaniu Wydziału krajowego co do opodatkowania Towarzystwa tkackiego w Błażowej ndawadniają, że czynności, które należą do samego pojęcia towarzystw magazynowych i spożywczych, objętych przecie ustawami o których mowa, podpadają w opinii c. k. Dyrekcyi skarbu pod kategorię interesów z nieczłonkami i pozbawiają towarzystwa tych ulg podatkowych, bez których istnienie tych towarzystw było by zagrożonem. Tem bardziej rażące są stosunki podatkowe towarzystw powyższemi ustawami jeszcze wyraźnie nie objętych, jakoto handlowych i produkcyjnych. Jeden z członków komisji przedstawił drastyczne cyfry opodatkowania towarzystwa handlu skór w Łańcucie, które ua ubiegłych pięć lat wykazało łączną sumę zysków 713 zł. 69 et., a od których wymierzono podatku 578 zł. 17½ et. To też komisya przyszła do przekonania, że w celu przyspieszenia załatwienia tej sprawy należy wznowić rezolucyę postawioną przeszlego roku przez posła Skalkowskiego, a uchwaloną 10 września z. r. co do rozszerzenia nstaw z dnia 27 grudnia 1880 i 14 kwietnia 1885 do stowarzyszeń produkcyjnych i handlowych których zakres działania obejmuje członków i nieczłonków. Wiadomo, że w podobnej intencji pp. Exner i Wrabetz postawili wnioszek w Radzie państwa. Wprawdzie Wysokie c. k. Ministeryum skarbu w odpowiedzi na rezolucyę sejmową pociesza nas nadzieją, że roboty przygotowawcze względem przeprowadzenia reformy całości istniejących przepisów o podatku zarobkowym i dochodowym są w toku, ale pouczeni doświadczeniem jak wiele lat nieraz przemijało zanim reformy tak doniosłe mogły być doprowadzone do zamierzonego rezultatu, trwamy przy zdaniu, że tymczasem wypada wypełnić luki istniejącego ustawodawstwa czy to drogą administracyjną czy to ustawową.

Drugą przyczyną niezadawalającego stanu rzeczy jest zasada dotychczas jeszcze przyjęta przez administrację finansową państwa, że władze skarbowe istnieją wyłącznie dla pilnowania fiskalnego interesu skarbu. W nader ciekawym alegacie 5. do sprawozdania Wydziału krajowego, Dyrekcya krajowa skarbu odrzuca jako przepisami obowiązującymi nieuzasadnione, jakoby władze skarbowe miały zadanie, lub obowiązek, lub możność sprostowania z urzędu podatku niesłusznie na niekorzyść strony wymierzonego. Takie sprostowanie może nastąpić tylko w drodze rekursu wniesionego w przepisany czas przez stronę poszkodowaną. Komisya jest zdania, że piecza nad siłą podatkową kraju powinna być zarówno zadaniem władz skarbowych z pilnowaniem wpływn dochodów, i że sprostowanie niesłusznych wymiarów leży w interesie fiskalnym samego skarbu, bo najlepszą gwarancją wpływów regularnych byłoby poczucie o słuszności nałożonego podatku i zaufanie, że same władze posiadają organa do prostowania z urzędu niesłusznie nałożonych podatków.

W dalszym ciągu Wydział krajowy przedstawia sprawozdanie o wykonaniu obecnych przepisów co do nzwolnienia przemysłu domowego od podatku zarobkowego i dochodowego. Chociaż postęp w praktyce fiskalnej na tem polu jest widoczny i chociaż interwencya Wydziału krajowego już w licznych wypadkach okazała się skuteczną i przyczyniła się do wykonania przepisów, to i na tem polu zawsze jeszcze wydarzają się wypadki niesprawiedliwości, popełnionych przez ciasne zastosowanie przepisów formalnych, jak to najlepiej udowadnia przykład kołodzieja Słonina z Turzy w powiecie kolbuszowskim, przytoczony przez Wydział krajowy. Uwagi poprzednie co do potrzeby zmiany całego zapatrywania się władzy skarbowej na swój stosunek do opodatkowanych towarzystw zarobkowych, odnoszą się także w całej sile i do sprawy przemysłu domowego.

Im dotkliwsze są braki obecnego systemu tem większe oczekiwania w razie korzystnego, tem większe obawy w razie niekorzystnego załatwienia, wzbudza sprawa reformy podatku zarobkowego i dochodowego w ogóle, już przez Rząd wyraźnie zapowiedziana.

Komisya jest przekonania, że jednym z warunków korzystnej reformy jest uwzględnienie stosunków miejscowych i specjalnych naszego kraju. Znane oddawna nsterki ustawodawstwa austriackiego na tem polu, pod względem zakazu zaliczania w rubryce wydatków amortyzacji, kwot odpisanych na zużycie maszyn i. t. d., i procentów od pożyczonego kapitału, stosują się tak samo do Galicyi jak i do innych krajów koronnych, bo pożądanem jest, ażeby w ogóle pobierać podatek dochodowy od rzeczywistego a nie od fikcyjnego dochodu. Natomiast wobec ustawodawstwa krajowego, biorącego pod swoją specjalną opiekę rozwój przemysłu, wypada się zastanowić, czy nie należałoby traktować podług innej stopy tę część dochodu przedsiębiorstwa, którą właściciele zużywają na swoje cele prywatne, a tę część, którą na nowo wkładają do przedsiębiorstwa, jako świeżą inwestycyę w celu rozszerzenia i wzmocnienia tegoż.

Także sposób skonstatowania dochodu i wymierzenia podatku zamiast obecnego wadliwego systemu mężów zaufania powinien być zastosowany do stosunków miejscowych każdego kraju.

Przedewszystkiem jednakowoż komisya jest zdania, że najważniejszym warunkiem skutecznej reformy i niezbędną podstawą do wprowadzenia innych przepisów, zapewniających prawdziwe fasye dochodowe i dokładne niszczenie się z podatku, jest obniżenie stanowcze stopy podatkowej, wynoszącej obecnie bez dodatków krajowych, po wiatowych i gminnych dziesięć procent. Można przypomnieć, że były minister austriacki Schöffle w swoich studyach, które były punktem wyjścia wielu doniosłych reform, proponował dla dochodów rzeczowych progresywną skalę od 1 do 6 procent, a dla dochodów osobistych od 1/2 do 3 procent w razie, gdyby podatek dochodowy miał być główną podstawą podatkową, a skalę o połowę mniejszą, gdyby ten podatek miał być tylko uzupełniającym do podatku zarobkowego i osobistego.

Wiadomo jednakowoż, że największą przeszkodę do przyjęcia tak niskiej stopy stanowi znaczny dochód już pobierany podług obecnej stopy od towarzystw akcyjnych.

Obniżenie tej ważnej, a całkiem pewnej rubryki obecnego podatku dochodowego mogłoby przeciwważyć podniesienie, któreby nastąpiło przez słuszne i umiejętne rozłożenie ciężaru na dochodach prywatnych nawet przy znakomitem obniżeniu stopy podatkowej. Zauważyć jednak wypada, że wykluczony od obniżenia stopy koleje i banki, t. j. przedsiębiorstwa, które mają charakter przywileju lub monopolu im koncesją udzielonego, zachowałyby się dla państwa to znakomite źródło dochodu, a wyższa stopa dla tych przedsiębiorstw dałaby się usprawiedliwić specjalnym ich charakterem i daleko większym uwolnieniem od konkurencji współzawodników, aniżeli posiadają inne towarzystwa akcyjne na polach przemysłu i handlu zwyczajnego. Obniżenie zaś stopy podatkowej dla towarzystw akcyjnych przemysłowych jest jedną z najważniejszych potrzeb ekonomicznych Galicyi, gdzie brak wielkich kapitałów w rękach prywatnych, pozostania formę akcyjną, czyli kapitału zbiorowego, jako jedyną, która może posłużyć do rozwoju górnictwa, jakoteż i innych gałęzi przemysłu galicyjskiego. Do dokładnego zastosowania ustawy państwowej o podatku zarobkowym i dochodowym do specjalnych potrzeb galicyjskich, czy to tych, które tutaj ogólnikowo wskazane zostały, lub też innych, któreby przy dokładnem badaniu sprawy, okazać się mogły, niezbędnem byłoby, ażeby rząd zasięgnął opinii krajowej co do zamierzonej reformy.

W uzasadnieniu takiej rekomendacji komisya przemysłowa powołuje się na doświadczenia wszystkich prawie parlamentów europejskich, że nie ma prawie ustawodawstwa bardziej dotykającego wszystkich stosunków prywatnych jak niem jest ustawodawstwo o podatku dochodowym tak, że już z tej przyczyny należy się postarać o usunięcie wszelkich szkopułów, o któreby się podobne ustawodawstwo rozbić mogło. Dalej można się powołać na §. 24 ustawy krajowej w którym mowa jest o spóldziałającym i nadzorującym wpływie Sejmu krajowego w sprawach podatku, mianowicie co się tyczy rozkładu, poboru, i odpłacania rządowych podatków bezpośrednich.

Komisya przemysłowa wnosi zatem:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego odnoszące się do wykonania uchwał sejmowych w sprawie opodatkowania towarzystw zarobkowcy i przemysłu domowego.

2. Sejm wzywa ponownie c. k. rząd, aby w drodze ustawodawczej przeprowadził co rychlej rozszerzenie ustaw z dnia 27 grudnia 1880 (Nr. 151 Dz. u. p.) i z 14 kwietnia 1885 (Nr. 43, Dz. u. p.) także na stowarzyszenia produkcyjne i handlowe, opierające się na ustawie z 9 kwietnia 1873, których zakres działania obejmuje członków i nieczłonków.

3. Wzywa się c. k. rząd, ażeby przed zamierzoną reformą podatku zarobkowego i dochodowego zasięgnął opinii reprezentacji kraju.

Przewodniczący:

Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:

Stanisław Szczepanowski w. r.

